

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

XXVII. Quòd Constantinus Gentilium interitum considerans,
Christianismum potiùs elegit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

A

CAPUT XXVII.

Quod Constantinus eorum qui simulacra coluissent interitum considerans. Christianismum potius elegit.

ΕΥ δ' ἐνοήσας ὡς κρείσσον ἢ καὶ σφαιρω-
 λικὴν θεοὶ ἀπαβοηθείας, διὰ τὰς κακοτέ-
 χους καὶ γοητικὰς μαγικὰς τὰς πρὸς τὰ
 τυραννικοὺς ἀποδιδόμενας, Θεὸν ἀνεζήτησε βο-
 θήν. τὰ μὲν δ' ἐξ ὀπίστων καὶ σφαιρωλικῆς πλήθους
 δεύτερα πηρέηθη, τὴν δ' ἐκ Θεῶν συνεργίαν,
 ἀμαχὸν εἶναι καὶ ἀποδιδράσκον. ἐνοεῖ δ' ἡγε-
 ῖται ὅτι Θεὸν ἑπὶ τῇ βασιλείᾳ βοηθὸν ζητῶν
 καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνοεῖ πρὸς τὴν ἐκείνου. ὡς πλείονων
 πρὸς τὴν δόξαν ἐφαπταμένων, οἱ μὲν
 πλείους θεοὺς τὰς σφῶν αὐτῶν ἀναστήσαντες
 ἐλπίδας, θυσιάς τε καὶ ἀναθήμασι τέτρες τε-
 ρεπύσαντες, ἀπατηθέντες τὰ πρῶτα διὰ
 ματαιῶν κεχαρισμένων, χρησμοῖς τε τὰ αἰ-
 σία ἀπαρξάμενων αὐτοῖς, τέλει δ' ἐκ αἰ-
 σίων εὐρανόθεν ἰς Θεῶν πρὸς τὸ μὴ θεηλά-
 τας ἀποδοκίμασαι καὶ ἀσφαλεῖς, δεξιὸς αὐ-
 τοῖς παρέστη μόνον ὁ τὸν αὐτὸν πατέρα τὴν
 οὐρανίαν ἐκείνους τρεπέντα. τῶν μὲν πλάνην
 καὶ ἀγνοίαν. αὐτὸν ὁ τὸν ἐπέκενα τῶν ὅλων
 Θεὸν διὰ πάσης τιμῆσαντα ζωῆς, σωτῆρα καὶ
 φύλακα τῆς βασιλείας, ἀγαθὸν τε παντὸς χο-
 ροῦ ἐν εὐδελείᾳ. ταῦτα παρ' αὐτῶν διακρίνας, εὖ
 τελεσάμενος, ὡς οἱ μὲν πλείους Θεῶν ἑπὶ
 τῇ βασιλείᾳ καὶ πλείους ἑπὶ τῇ βασιλείᾳ οὐ-
 λείους, ὡς μὴ ὁ γὰρ καὶ μὴ ὁ φύνην, μὴ ῥίζαν
 αὐτοῖς, μὴ δ' ὄνομα, μὴ ὁ μνήμην, ἐν ἀνθρώ-
 ποις διπλασιάζοντα. ὁ ὁ πατὴρ αὐτῶν Θεὸς
 τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἐναργὴ καὶ ἀμύπητος
 δεινὰ αἰὲν ἐδωκὼς τῶν αὐτῶν πατρὶ. ἀλλὰ
 καὶ τὰς καὶ καὶ ἀσφατεῦσαντας πρὸς τὴν
 τυραννὴν διασκεδάμενος, σὺν πλείους μὲν
 Θεῶν τὴν πρὸς τὰς ἐπιποιμένους, αἰχρὸν ὁ
 τέλει ὑπομέναντας. ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν συναι-
 χησὶν ἐκ τῆς ἀπράκτου ἀνεχώρει. ὁ ὁ καὶ
 μέγας αὐτοῖς τοῖς στρατεύμασι καὶ ἀσφαλεῖς,
 πρὸς τὴν ἐκείνου θανάτου. ταῦτα οὖν πάντα
 συναγαγὼν τὴν διανοίαν, τὸ μὲν αὖτε τὰς μη-
 δέας Θεῶν ματαιάζειν, καὶ καὶ τὸς ὅλους
 ἐλαττοῦν διπλασιάζει, μωρίας ἐργὸν ὑπε-
 λαμβάνει. τὴν ὁ πατὴρ αὐτῶν μόνον ὥς το
 δεῖν Θεόν.

B

C

D

I Am verò cum intelligeret præter mi-
 litares copias præstantiore aliquo
 subsidio sibi opus esse, ob maleficas ar-
 tes magicasque præstigias quas tyran-
 nus studiosè confectabatur: Deum sibi
 Adjutorem quæsit; armorum quidem
 apparatus & militum copias secundo
 loco ducens; auxilium autem divini
 Numinis invictum & inexpugnabile
 esse sibi persuadens. Igitur cogitare ap-
 ud se cœpit, quemnam sibi Deum
 adscisceret. Quod dum sollicitè in-
 quirir, hæc illi subiit cogitatio: ex
 plurimis qui ante se Imperium tene-
 rant, eos quidem qui in Deorum
 multitudo spem suam collocassent,
 & qui victimis illos ac donariis co-
 luisse, primùm vaticiniis ad assenta-
 tionem compositis, & oraculis fausta
 omnia pollicentibus delusos, tandem
 infaulto mortis genere interiisse; nec
 Deorum quenkum præsto illis adfuisse,
 qui eos invecito divinitus exitio li-
 beraret. Solum ipsius patrem, qui con-
 trariam prioribus illis viam iniisset; &
 qui eorum quidem errorem conde-
 mnasset, unum verò supremum omniū
 Deum toto vitæ spatio coluisse; eun-
 dem Servatorem ac Imperii custodem,
 & omnium bonorū Auctorem habuisse.
 Hæc ille cum apud se expendisset;
 rectèque animadvertisset, illos quidem
 qui in Deorum multitudo fiduciam
 posuissent, in multitudinem quoque
 exitiorum esse delapsos; adeò ut nec
 generis illorum ac sobolis, nec stirpis
 ac nominis, nec memoriæ ullum inter
 homines vestigium remanserit: contra
 verò Deum patris sui, multa eaque illu-
 stria potentie sue documenta ipsi præ-
 buisse. Cumque præterea considerasset,
 eos qui jam antea copias adversus ty-
 rannum duxerant, cum Deorum mul-
 titudine ad pugnam profectos, turpem
 exitum habuisse. Alter enim re infecta
 cum omnibus copiis ignominiosè re-
 cesserat: alter in medio exercitu jugu-
 latus, tanquam fortuita mortis præda
 exstiterat. Hæc, inquam, omnia cogita-
 tione sua complexus, Deos quidem qui
 nusquam essent colendo nugari, & post
 tot ac tanta documenta cæco adhuc er-
 rore ferri, summæ dementiæ esse existi-
 mavit: solum verò Deum genitoris sui
 sibi esse colendum censuit.

Ggg iij